

KUŞADASI SOĞUCAK KÖYÜNDE 1320 YILI(1904 M) NÜFUS TAHRİRİ(SAYIM-YAZIM)

Necat Çetin¹

Özet

Son Osmanlı nüfus tahriri 1316 yılında yayınlanan Nüfus Sicil Nizamnamesine göre 1320 yılında (M.1904) tüm ülkede başlamış 1322 yılında bitirilmiştir. Tahrir niteliğinde olan bu Sayım/yazımı yapılan herkese bir nüfus terkiresi verilmiştir. Köyde son Osmanlı nüfus tahriri 25 -26 Mayıs 1320 tarihinde yapılmıştır. Toplam 48 nüfus hanesinde 111 erkek 95 kadın olmak üzere 206 kişinin sayım ve yazımı yapılmıştır.45 hane reisi Kuşadası doğumludur. Diğerleri Çırpan, Tire ve Priştine doğumludur. 48 hanenin 18 tanesi bu gün kapalı kayıttır. Yani o nüfus hanesinde her hangi bir işlem yapılmamaktadır. En yaşlı hane reisi r.1235(m.1819) doğumlu Ayan Hüseyin'dir. En genç olanda 1311 doğumlu "Ölü Hacı Müezzın yetimi Mustafa"dır. Hane ortalama nüfusu 4.29 dur. Köye daha sonra başka idari birimlerden naklen gelen olmuştur.

Anahtar kelimeler: Nüfus sayımı, nüfus hanesi, Nüfus kaydı, Kuşadası, Caferli köyü,

Köyle ilgili kısa bilgi: Köy Kuşadası'na 11 km uzaklıkta bir mesafededir. İlk çağlardan beri yerleşim yeri olduğu görülmektedir. Çünkü köy çeşmesinde kullanılan malzemeler bunu kanıtlamaktadır². Köy 19. Yüzyılda bazı Yörük aşiretlerinin iskanına tabi olmuştur. Köyde bulunan yerli Rum aileler Yunan işgali sonrası Yunanistan'a gitmiştir. Tespit edilebildiği kadarıyla köyün ilk adı Aniya, sonraları Yanya'dır. Köyde bulunan soğuk su kaynağından dolayı adı Soğucak'a dönüştüğü düşünülmektedir³. Bu gün büyükşehir yasası ile idari bakımdan mahalledir.

Osmanlı Devleti'nde nüfus sayımı: Osmanlı Devleti nüfus sayımına büyük önem vermiş ve bunu asırlarca toprak yazımı dolayısıyla yapmıştır.⁴ Osmanlı Devleti yeni feth ettiği memleketlerin arazisini tescil, toprağın mülkiyet ve tasarruf sistemini belirlemek ve vergi miktarlarını tayin ve tespit etmek amacıyla düzenli olarak bu sayımları yapmıştır. Bu sayımlara tahrir denirdi. Tahrirlerin otuz senede bir yapılması kanunla sabitti. Bununla beraber bazen bu süre uzadığı gibi, cülus, bir bölgede toprağa tasarruf edenler arasındaki anlaşmazlıklar, halkın vergilerin adaletsizliğinden fazlaca şikayet etmeleri, göçler ve salgın hastalıklardan dolayı kısa bir zamanda meydana gelen büyük nüfus

¹ Yöre araştırmacısı -Uzman tarih öğretmeni Torbalı -İzmir (ncetin1963@gmail.com)

² Ekteki köy çeşmesi fotoğrafına bakınız.

³ Mustafa oğlu 1968 doğumlu köy muhtarı Mehmet Bozok ile yapılan görüşme.

⁴ Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı 1831*, Ankara 1943, s.6.

değişiklikleri gibi sebeplerden dolayı bu süre kısalmış, tahrirler yeniden yapılmıştır.⁵ Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren "memleket tahriri" adı altında yapılan bu yazım ve sayımlardaki temel amaç asker ve vergi toplamaktır.⁶ Bu tahrirlerin başlangıç ve bitiş tahrirleri ihtilafli bir konudur. Ebül'ula Mardin'e göre ilk tahrir Sultan Orhan (1326-1389) dönemine aittir. Ö.Lütfi Barkan'a göre ise, ilk tahrir Sultan Murat döneminde (1360-1389) yapılmıştır. Son tahrir ise Netayic'ül Vukuat müellifi Mustafa Paşa'ya göre II.Selim (1566-1574) devrinde yapılmıştır. Barkan'a göre ise son tahrir III. Murat (1574-1595) devrinde yapılmıştır. Hammer ise, III. Murat devrinden sonra da tahrir yapıldığını belirtmiştir.⁷

Tahrirler sonucunda tutulan defterler asker almada ve vergilendirmede başvurulan ana kaynak olması münasebetiyle büyük bir titizlikle saklanmıştır. Ancak devletin yükselme döneminde düzenli bir şekilde yapılan bu tahrirler, duraklama döneminde aksamaya başlamıştır.⁸ Bu dönemde devlet kurumları asli vazifelerini yerine getiremeyecek bir duruma gelmiş ve bunun neticesinde de "Tahrirler" yapılamaz bir hal almıştır.

II. Mahmut, ülke yönetimini ele aldıktan sonra Osmanlı Devleti'ni dağılma ve çökmekten kurtarmak için yeni düzenlemelere girişmiştir. II. Mahmut içte ve dışta karşılaştığı güçlüklerin üstesinden az da olsa gelince 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nı kaldırıp yerine "Asakir-i Mensure-i Muhammediye" adlı yeni bir ordu kurmuştur. Bu ordunun kurulmasından hemen sonra ordunun giderleri sorunu ortaya çıkmıştır. Kurulan bu ordunun insan ve mali kaynaklarını tespit etmek amacıyla ülke genelinde Müslüman ve gayr-i müslim bütün erkek nüfusunun sayımının yeniden yapılmasına karar verilmiştir. II. Mahmut döneminde ilk nüfus sayımına İstanbul'da başlanmış ancak 1828-1829 Osmanlı-Rus savaşı münasebetiyle ara verilmek zorunda kalınmıştır. II. Mahmut Osmanlı-Rus savaşının bitiminden hemen sonra Anadolu ve Rumeli'de nüfus sayımına başlanmasına karar vermiştir.⁹ 1830 yılında yapılan nüfus sayımları ile ilgili olarak toplanan meclis öncelikle sayımların kimler tarafından yapılması gerektiğine karar vermiş ve uyulacak nizamnameyi hazırlamıştır.¹⁰ Uzun süredir nüfus sayımı yapılmadığından halkı endişelendirmemek amacıyla sayım memurları din bilginleri arasından seçilmiştir.¹¹ Bu durumun temel sebebi bu sayımın şeriata aykırı bir durum olmadığını halka göstermektir.

1831 nüfus sayımını bütün sayımlardan ayıran en önemli özelliği, bu sayımın ilk genel sayım olmasıdır. Ayrıca Rumeli ve Anadolu'da yapılmış olan bu ve bundan sonraki genel sayımların tam

⁵ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgati*, İstanbul 1986, s. 326-327.

⁶ Musa Çadircı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997., s.44.

⁷ Karal, a.g.e., s.7.

⁸ Halime Doğru, "Osmanlı Devletinde Toprak Yazımından Nüfus Sayımına Geçiş ve Bir Nüfus Yoklama Defteri Örneği", Anadolu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi, c.1, Sayı:2, Eskişehir 1989, s.238-241.

⁹ Mahir Aydın, "Sultan II. Mahmut Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri", Sultan II. Mahmut Reformları Semineri 28-30 Haziran 1989, İstanbul 1990, s.81.

¹⁰ Çadircı, a.g.e., s. 45.

¹¹ Lütfi Tarihi, c. I, İstanbul 1999, s. 145.

neticeleri hiçbir zaman neşredilememiş olduğuna göre, 1831 nüfus sayımı neticeleri ilk defa olarak umumi efkâra sunulan sayım olması bakımından da büyük önem taşımaktadır.¹²

Sayım sonuçlarının değerlendirilmesi ve bundan böyle nüfus işleriyle uğraşılması için Ceride Nezareti kurulmuştur.¹³ Sayımda ilk esas olarak din ayrımı göz önüne alınmıştır. Bütün sancak, kaza ve nahiyelerde sadece erkek nüfus sayılmış, nüfus Müslüman ve gayr-ı müslim olmak üzere iki ana gruba ayrılmıştır. Müslüman nüfus kendi içinde yaş durumuna göre ayrılmıştır. Gayr-ı müslimler ise gelir düzeylerine göre âlâ, evsâd ve edna olarak ayrılmıştır.¹⁴ Müslüman bölgelerinde muhtar bulunan yerlerde muhtarlar, muhtar bulunmayan yerlerde ise imamlar ve ihtiyar meclisleri, gayr-ı müslimlerin bulunduğu bölgelerde ise papazlar ve kocabaşılar muhbir olarak görevlendirilmişlerdir. Bu yolla tutulan nüfus defterleri İstanbul'a gönderilmiştir.¹⁵

Sayım sonucu hazırlanan icmal defterine göre 1.988.027 İslam, 366.625 Reaya, 7.143 Kıpti, 5.338 Yahudi, 16.743 ermeni olmak üzere toplam 2.383.876 Anadolu'da; Rumeli'de ise toplam 1.369.766 erkek nüfus tespit edilmiştir.¹⁶

Osmanlı Devleti'nde 1831 nüfus sayımından sonra başka nüfus sayımları da yapılmıştır. 1844'te ordunun yeniden düzenlenmesi amacıyla nüfus sayımı yapılmıştır.¹⁷ 1847'de ilk devlet salnamesi çıkmış, 1864'te vilayet salnameleri yayınlanmaya başlanmıştır. Bilindiği üzere salnameler nüfusla ilgili önemli bilgiler içermektedir. Bu açıdan salnameler Osmanlı nüfus araştırmalarında büyük önem arz etmektedir. 1852'de Rumeli'de, 1856'da Anadolu'da ve Suriye'de sayımlar yapılmıştır.¹⁸ 1890 yılında yapılan sayımda kadınların da sayıldığını ve ilk kez düzenli bir nüfus kayıt sisteminin kurulduğunu görmekteyiz. Osmanlı Devleti'nde son nüfus sayımına ise 1316 yılında yayınlanan nizamnameye¹⁹ göre 1903'de başlanmış bu da ancak 1907'de tamamlanabilmiştir.

Soğucak nüfus esas defterinin kısaca incelenmesi: Köyde son Osmanlı nüfus tahriri 25 -26 Mayıs 1320 tarihinde yapılmıştır. Toplam 48 nüfus hanesinde 111 erkek 95 kadın olmak üzere 206 kişinin sayım ve yazımı yapılmıştır.45 hane reisi Kuşadası doğumludur. Diğerleri Çırpan, Tire ve Priştine doğumludur. 48 hanenin 18 tanesi bu gün kapalı kayıttır. Yani işlem yapılmamaktadır. En yaşlı hane reisi 1235(1819) doğumlu Ayan Hüseyin'dir. En genç olanda 1311 doğumlu "Ölü Hacı Müezzini yetimi Mustafa"dır. Hane ortalama nüfusu 4.29 dur. Köye daha sonra başka idari birimlerden naklen gelen olmuştur. Tahrirde en kalabalık hane 9 kişi ile Hane 22 Molla İbrahim oğlu Mustafa 'nın

¹² Karal, a.g.e., s.13.

¹³ Çadircı, a.g.e., s. 45.

¹⁴ Tacettin Akkuş, *Tanzimat Başlarında Balıkesir Kazası (1840-1845)*, Balıkesir 2001, s. 14.

¹⁵ M. Esat Sarıcaoğlu, *Milli Tarih Açısından Osmanlı Devleti'nde Merkez Taşra İlişkileri*, Ankara 2001, s. 64.

¹⁶ Nuri Akbayar, *"Tanzimat'tan Sonra Osmanlı Devlet'i Nüfusu"*, *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, c. 5, s.1239.

¹⁷ Akbayar, a.g.m., s.1239.

¹⁸ Karal, a.g.e., s.10.

¹⁹ *Nüfus Sicil Nizamnamesi*, Dersaadet, 1316.

hane reisliğini yaptığı hanedir. Hane reislerinin büyük bir çoğunluğu sosyal bir tanımlama biçimi olan lakapları ile yazılmıştır.

SOĞUCAK KÖYÜ (25 -26 Mayıs 1320)							
Hane	Hane reisi	Babası	D.yeri	D.tarihi	Top.	E ²⁰	K ²¹
1 ²²	Hacı Hasan oğlu Ali ²³	Hasan	Kuşadası	1282	2	1	1
2	Hacı Hüseyin oğlu Süleyman ²⁴	Hüseyin	Kuşadası	1257	4	3	1
3	Kırlı Halil oğlu Mehmet ²⁵	Halil	Kuşadası	1287	3	1	2
4	Koca Mehmet oğlu Hüseyin ²⁶	Mehmet	Kuşadası	1263	3	2	1
5	Sarı Zeybekoğlu Mehmet ²⁷	Mehmet	Kuşadası	1297	5	2	3
6	İmam Hüseyin oğlu Hüseyin ²⁸	Mehmet	Kuşadası	1307	4	2	2
7	Veli oğlu Mustafa ²⁹	Hasan	Kuşadası	1264	2	1	1
8	Ayan Hüseyin ³⁰	Hasan	Kuşadası	1235	5	2	3
9	Ayan Hüseyin oğlu Mehmet ³¹	Hüseyin	Kuşadası	1279	3	1	2
10 ³²	Çakıroğlu Molla İbrahim ³³	Mehmet	Kuşadası	1256	5	3	2
11	Recep oğlu İbrahim ³⁴	Hüseyin	Kuşadası	1276	2	1	1
12	Tırhaloğlu Yusuf ³⁵	Mustafa	Kuşadası	1274	2	1	1
13	Kürtoğlu Mehmet Ali ³⁶	Mehmet	Kuşadası	1288	6	3	3
14	Ömer oğlu damadı Hüseyin ³⁷	Hafız Ahmet	Kuşadası	1290	3	2	1
15	Zenci Selim eşi Ayşe ³⁸	İsmail	Kuşadası	1250	2		2
16	Ölü Mercan eşi Nafize ³⁹	Ali	Kuşadası	1270	2	1	1
17	Karabaşoğlu İbrahim ⁴⁰	Mustafa	Kuşadası	1248	6	4	2
18	Karabaşoğlu Mustafa ⁴¹	İbrahim	Kuşadası	1276	5	2	3
19	Hacı Solakoğlu Mehmet ⁴²	Ali Onbaşı	Kuşadası	1276	6	3	3

²⁰ Erkek

²¹ Kadın

²² Tahrir tarihi:25-5-1320

²³ ÇALAYIR Kapalı kayıt

²⁴ EŞSİZ

²⁵ BAŞARAN Kapalı kayıt

²⁶ DIRİK

²⁷ YEL

²⁸ CAN

²⁹ Kapalı kayıt

³⁰ ÜLKER

³¹ KIRLI

³² Tahrir tarihi: 26-5-1320

³³ KALMAZ-CANDAN

³⁴ DURAN

³⁵ Kapalı kayıt

³⁶ BOZKUŞ

³⁷ AĞAR

³⁸ Kapalı kayıt

³⁹ BOZKOÇ

⁴⁰ SÖVÜT-SİVRİ

⁴¹ BOZOK

⁴² CİVAN

20	Sersemoğlu İbrahim ⁴³	İsmail	Kuşadası	1249	5	4	1
21	Yavaşoğlu Mustafa ⁴⁴	Ali	Kuşadası	1278	3	1	2
22	Yavaşoğlu Mehmet ⁴⁵	Ahmet	Kuşadası	1269	6	2	4
23	Kırlı Halil oğlu Osman ⁴⁶	Halil	Kuşadası	1290	5	4	1
24	Yusuf oğlu Mehmet ⁴⁷	Yusuf	Kuşadası	1269	4	3	1
25	Yavaşoğlu Mehmet ⁴⁸	Hacı Hüseyin	Kuşadası	1290	6	3	3
26	Bafilioğlu eşi Hanife ⁴⁹	Mustafa	Kuşadası	1275	2		2
27	Bafilioğlu Ahmet ⁵⁰	Mehmet	Kuşadası	1294	3	2	1
28	Kocabaşoğlu Hüseyin ⁵¹	Mehmet	Kuşadası	1289	4	1	3
29	Kocabaşoğlu Mehmet ⁵²	Mehmet	Kuşadası	1293	3	2	1
30	Çavuşoğlu Mehmet ⁵³	Süleyman	Kuşadası	1247	3	2	1
31	Solakoğlu Mehmet ⁵⁴	Kel Osman	Kuşadası	1267	4	2	2
32	Molla İbrahim oğlu Mustafa ⁵⁵	Halil	Kuşadası	1280	9	4	5
33	Şerif oğlu Mehmet ⁵⁶	Şerif Mehmet	Kuşadası	1290	7	3	4
34	Çavuşoğlu Osman ⁵⁷	Ali	Kuşadası	1288	4	2	2
35	Çobanoğlu Halil ⁵⁸	İsmail	Kuşadası	1291	2	1	1
36	Hacı Hafızoğlu Mustafa ⁵⁹	Mehmet	Kuşadası	1256	7	5	2
37	Çakıroğlu Halil ⁶⁰	Mustafa	Kuşadası	1257	3	2	1
38	Ali Ağa oğlu Mehmet ⁶¹	Hasan	Kuşadası	1253	6	3	3
39	Kalo Mehmet ⁶²	Mustafa	Kuşadası	1272	5	3	2
40	Burdurluoğlu Ali Rıza ⁶³	Mehmet	Kuşadası	1298	5	3	2
41	Ovalıoğlu Mehmet ⁶⁴	İbrahim	Kuşadası	1280	5	3	2
42	Muhacir Celal ⁶⁵	Halil	Çırpan	1265	6	3	3
43	Çakıroğlu Ali ⁶⁶	Mustafa	Kuşadası	1252	5	3	2
44	Ölü Hacı Müezzın yetimi Mustafa ⁶⁷	Mehmet	Kuşadası	1311	3	2	1

⁴³ Kapalı kayıt

⁴⁴ Kapalı kayıt

⁴⁵ Kapalı kayıt

⁴⁶ ŞENLİ

⁴⁷ Kapalı kayıt

⁴⁸ TAŞ

⁴⁹ Kapalı kayıt

⁵⁰ KANAR

⁵¹ Kapalı kayıt

⁵² BURSA

⁵³ Kapalı kayıt

⁵⁴ Kapalı kayıt

⁵⁵ YILMAZ

⁵⁶ KESER

⁵⁷ MENDİRES

⁵⁸ Kapalı kayıt

⁵⁹ ÇAYIR

⁶⁰ ÇAĞAN

⁶¹ KAVAK

⁶² SINIK

⁶³ GÜZGÜN

⁶⁴ Kapalı kayıt

⁶⁵ ZENGİN

⁶⁶ Kapalı kayıt

⁶⁷ ÇAKMAK

45	Kırlı damadı Mehmet Ali ⁶⁸	Veli	Tire	1279	2	1	1
46	Arnavut Süleyman ⁶⁹	Sait	Piriştine	1254	8	6	2
47	Zenci Bekir oğlu Abdullah ⁷⁰	Bekir	Kuşadası	1296	3	1	2
48	Molla Hüseyin oğlu Ahmet ⁷¹	Hüseyin	Kuşadası	1278	8	5	3
					206	111	95
49 ⁷²	Hasan ⁷³	Ramazan	Yanya	1292			
50	Süleyman oğlu Yahya ⁷⁴	Avdul	Yanya	1279			
51	Bacıoğlu İsmail ⁷⁵	Cero	Yanya	1270			
52	Hüseyin ⁷⁶	Arif	Yanya	1313			
53	Muhaciroğlu Ahmet ⁷⁷	Hüseyin	Köstence	1292			
54	Arabacı Yaşar oğlu Mehmet ⁷⁸	Yaşar	Üsküp				
55 ⁷⁹	Hacıoğlu Nuri ⁸⁰	Mustafa	Yemen	1291			
56 ⁸¹	Mustafa ⁸²	Yusuf	Üsküp	1308			
57 ⁸³	Kara Ali oğlu Ramazan ⁸⁴	Ali	Selanik	1316			
58 ⁸⁵	Mustafa ⁸⁶	Hacı Ali	Razgrat	1307			
59 ⁸⁷	Ömer ⁸⁸	Ahmet	Radoviç	1315			
60 ⁸⁹	Kavalakoğullarından İlyas ⁹⁰	Mahmut		1291			
61 ⁹¹	İskender ⁹²	Muslim	Ergiri	1907			
62 ⁹³	Mehmet ⁹⁴	Ali	Göksun	1931			

Soğucak Nüfus Bilgileri			
Yıl	Toplam	Kadın	Erkek
2012	1.976	929	1.047
2011	1.892	907	985

⁶⁸ Kapalı kayıt

⁶⁹ ÇAKMAKLI

⁷⁰ Kapalı kayıt

⁷¹ UÇAR

⁷² Deftere kayıt tarihi: 13-2-1329

⁷³ Kapalı kayıt

⁷⁴ Kapalı kayıt

⁷⁵ Kapalı kayıt

⁷⁶ Kapalı kayıt

⁷⁷ CİG

⁷⁸ TAŞKIN

⁷⁹ Deftere kayıt tarihi: 24-8-1330

⁸⁰ Kapalı kayıt

⁸¹ Deftere kayıt tarihi: 1-9-1333

⁸² AKÇİL

⁸³ Deftere kayıt tarihi: 1-2-1337

⁸⁴ ÇAKIR

⁸⁵ Deftere kayıt tarihi: 14.10.1926

⁸⁶ Kapalı kayıt

⁸⁷ Deftere kayıt tarihi: 15.10.1927

⁸⁸ ÇİÇEK

⁸⁹ Deftere kayıt tarihi: 3.3.1931

⁹⁰ ÇALUK

⁹¹ Deftere kayıt tarihi: 23.9.1936

⁹² MUTUŞ

⁹³ Deftere kayıt tarihi: 21.7.1950

⁹⁴ ÖZATEŞOĞLU

2000	1.689	754	935
1990	512	264	248
1985	489	239	250

Ekler:

FOTO:1 Soğucak köy çeşmesi ⁹⁵()

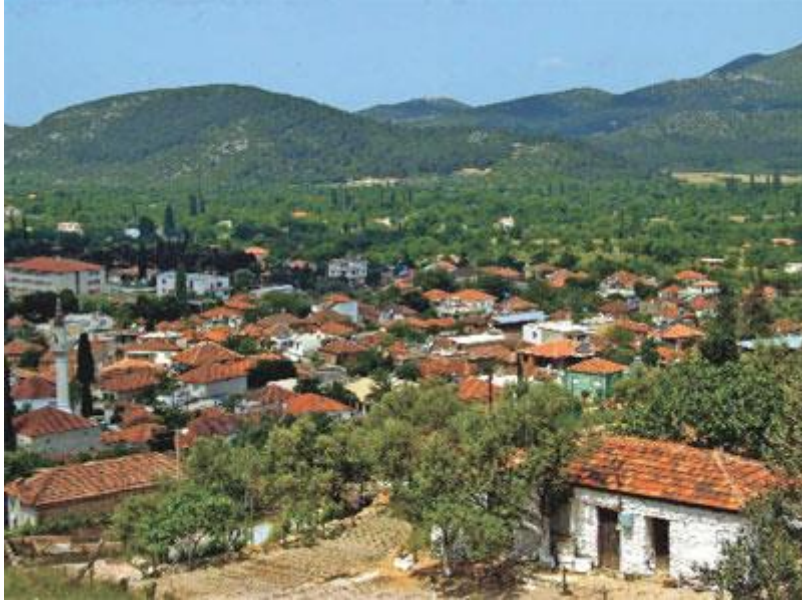
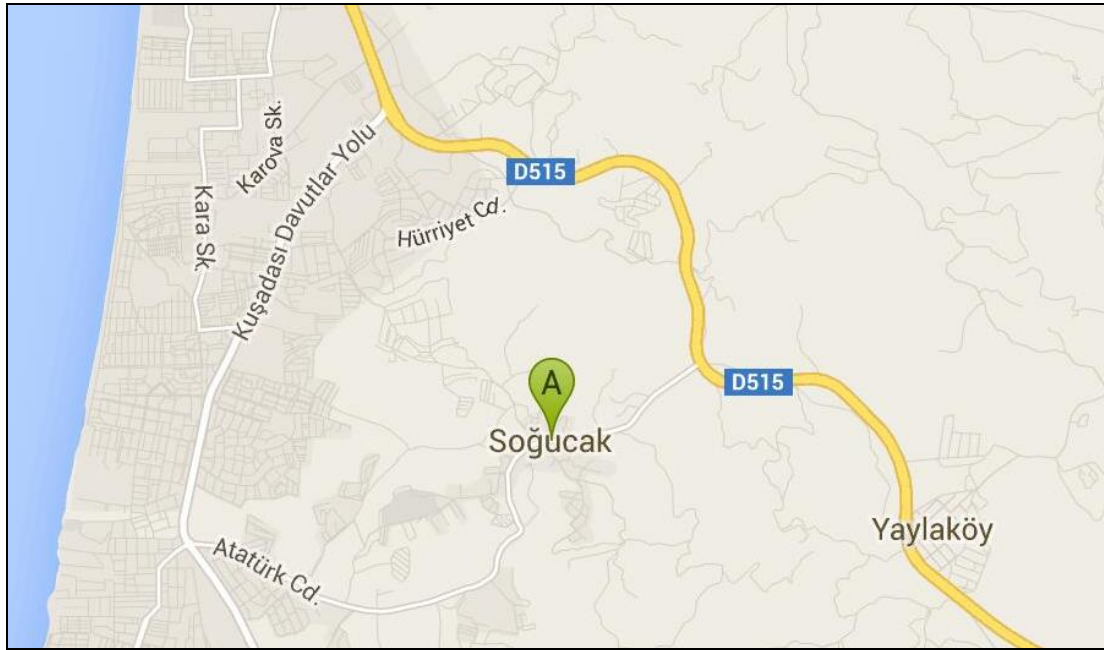

FOTO:2 Soğucak köyü görünüşü⁹⁶

Köy haritası

Kaynaklar

Caferli Köyü Nüfus Esas Defteri

Nüfus Sicil Nizamnamesi, Dersaadet, 1316

⁹⁶

[https://www.google.com.tr/search?q=ku%C5%9Fadas%C4%B1+so%C4%9Fucak+k%C3%B6y%C3%BC&safe=active&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjGj_G55eXXAhUFzKQKHQDXC-4Q_AUICygC#imgdii=24yEgDJO01e_FM:&imgcr=PoXNKWCirxM9HM:\)](https://www.google.com.tr/search?q=ku%C5%9Fadas%C4%B1+so%C4%9Fucak+k%C3%B6y%C3%BC&safe=active&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjGj_G55eXXAhUFzKQKHQDXC-4Q_AUICygC#imgdii=24yEgDJO01e_FM:&imgcr=PoXNKWCirxM9HM:)

Mahir Aydın, “*Sultan II. Mahmut Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri*”, Sultan II. Mahmut Reformları Semineri 28-30 Haziran 1989, İstanbul 1990.

Tacettin Akkuş, *Tanzimat Başlarında Balıkesir Kazası (1840-1845)*, Balıkesir 2001.

Nuri Akbayer, “*Tanzimat’tan Sonra Osmanlı Devlet’i Nüfusu*“, Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, c. 5.

Musa Çadircı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997.

Halime Doğru, “*Osmanlı Devletinde Toprak Yazımından Nüfus Sayımına Geçiş ve Bir Nüfus Yoklama Defteri Örneği*”, Anadolu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi, c.1, Sayı:2, Eskişehir 1989, s.238-241.

Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğu’nda İlk Nüfus Sayımı 1831*, Ankara 1943.

Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgati*, İstanbul 1986.

M. Esat Sarıcaoğlu, *Milli Tarih Açısından Osmanlı Devleti’nde Merkez Taşra İlişkileri*, Ankara 2001.

Lütfi Tarihi, c. I, İstanbul 1999.

https://www.google.com.tr/search?q=ku%C5%9Fadas%C4%B1+so%C4%9Fucak+k%C3%B6y%C3%BC&safe=active&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjGj_G55eXXAhUFzKQKHQDXC-4Q_AUICygC#imgdii=24yEgDJO01e_FM:&imgsrc=PoXNKWCirxM9HM

Mustafa oğlu 1968 doğumlu köy muhtarı Mehmet Bozok ile yapılan görüşme.